

اقتصاد برای مدیران

دکتر یگانه موسوی جهرمی

زنگنه خاکی

www.ketab.ir

اقتصاد برای مدیران

دکتر یگانه موسوی بهرامی

نرگس خاکی

طراح جلد: سعید زاشکانی • امور فنی و صفحه‌آرایی: انتشارات کویر

چاپ و صحافی: غزال • شمارگان: ۵۰۰ • چاپ اول: ۱۳۹۸

شابک: ISBN: 978-964-214-299-6 • قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

Email: kavirbook@gmail.com

نشانی: تهران، کریم‌خان زند، ابتدای قائم‌مقام فراهانی، کوی یکم، شماره ۲۰، ساختمان کویر

کد پستی: ۱۵۸۵۹۱۴۹۱۳ • تلفن: ۸۸۳۰۱۹۹۲ - ۹ و ۸۸۳۴۲۶۹۸ • نمابر: ۸۸۳۴۲۶۹۷

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً،

به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)

بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

موسوی جهرمی، یگانه، ۱۳۳۸
اقتصاد برای مدیران / یگانه موسوی جهرمی، نرگس خاکی
تیرن : نشر کویر، ۱۳۹۸.
۲۵۶ ع: مصور، جدول، نمودار .

ISBN :978-964-214-299-6

Managerial economics

اقتصاد مدیریت

خاکی، نرگس، ۱۳۵۲
رده بندی کنگره : HD۱۰۰۲
رده بندی دیویی : ۰۲۸/۵-۲۴۶۵۸
شماره کتابشناسی ملی : ۵۸۰/۳۵۷

فهرست مطالب

۱۱ پیشگفتار

فصل اول: کلیات

۱۴ مقدمه

۱-۱. ۱۴ تاریخچه علم اقتصاد

۱-۲. ۱۷ آشنایی با گزیده‌های از مفاهیم علم اقتصاد

۱-۳. ۲۲ طبقه‌بندی علم اقتصاد

۱-۴. ۲۴ سوالات اساسی علم اقتصاد

۱-۵. ۲۶ مدل‌های اقتصادی

۱-۶. ۲۸ نظام‌های اقتصادی

۱-۶-۱. ۲۹ نظام اقتصاد سرمایه‌داری

۱-۶-۲. ۳۰ اقتصاد مختلط

۱-۶-۳. ۳۱ اقتصاد برنامه‌ای

۱-۶-۴. ۳۲ اقتصاد اسلامی

۱-۷. ۳۲ تعریف و اهمیت بازار

خلاصه فصل اول ۳۵

فصل دوم: رفتار مصرف‌کننده

۳۹ مقدمه

۲-۱. ۴۰ مطلوبیت و ارزیابی آن

۲-۱-۱. ۴۰ مصرف‌کننده عقلایی

۲-۱-۲. ۴۱ تابع مطلوبیت

۲-۱-۳. ۴۲ مطلوبیت کل و مطلوبیت نهایی کالاها

۲-۱-۴. ۴۴ منحنی‌های بی‌تفاوتی

۲-۱-۵. ۴۵ تعریف منحنی بی‌تفاوتی

۲-۱-۶. ۴۶ ویژگی‌های منحنی‌های بی‌تفاوتی

۴۷	۷-۱-۲. نرخ نهایی جانشینی میان کالاها
۴۹	۸-۱-۲. حداکثر کردن مطلوبیت
۵۰	۹-۱-۲. تعیین تعادل مصرف کننده به روش هندسی
۵۲	۱۰-۱-۲. رابطه قیمت‌ها و مطلوبیت نهایی کالاها
۵۳	۱۱-۱-۲. استخراج تقاضا
۵۴	۱۲-۱-۲. روش هندسی
۵۷	۲-۲. تعریف تقاضا
۶۲	۳-۲. کشش قیمت و کشش درآمدي تقاضا
۶۷	خلاصه فصل دوم

فصل سوم: رفتار تولیدکننده

۷۰	مقدمه
۷۰	۱-۳. نظریه تولید
۷۱	۲-۳. مفاهیم اساسی تولید
۷۱	۱-۲-۳. تابع تولید
۷۲	۲-۲-۳. عامل تولید ثابت
۷۲	۳-۲-۳. عامل تولید متغیر
۷۲	۴-۲-۳. دوره تولید
۷۳	۳-۳. تولید: تولید کل، تولید متوسط و تولید نهایی عامل تولید
۷۸	۱-۳-۳. قانون نزولی بودن بازدهی نهایی
۷۹	۴-۳. هزینه‌های تولید
۷۹	۱-۴-۳. هزینه اقتصادی در مقابل هزینه حسابداری
۸۰	۲-۴-۳. هزینه‌ها در کوتاه‌مدت
۸۲	۳-۴-۳. شکل منحنیهای هزینه کوتاه‌مدت
۸۵	۴-۴-۳. هزینه‌ها در بلندمدت
۸۸	۵-۴-۳. بازدهی نسبت به مقیاس
۸۹	۶-۴-۳. صرفه‌جویی‌ها و زیانهای ناشی از مقیاس
۹۱	۵-۳. استخراج عرضه

۹۱	۳-۵-۱. عوامل مؤثر بر عرضه.....
۹۶	۳-۶. کشش قیمتی عرضه.....
۹۷	۳-۷. منحنی عرضه بازار.....

فصل چهارم: بازار

۱۰۳	مقدمه.....
۱۰۵	۴-۱. طبقه‌بندی بازار.....
۱۰۷	۴-۱-۱. بازار رقابت کامل.....
۱۰۸	۴-۱-۲. بازار رقابت انحصاری.....
۱۱۰	۴-۱-۳. بازار انحصار چندجانبه.....
۱۱۱	۴-۱-۴. بازار انحصار دو جانبه.....
۱۱۱	۴-۱-۵. بازار انحصار نامتناهی.....
۱۱۲	۴-۱-۶. بازار انحصار دو طرفه.....
۱۱۲	۴-۲. توابع تقاضا و عرضه بازار رقابتی.....
۱۱۵	۴-۳. تعادل بازار.....
۱۱۹	۴-۳-۱. تغییرات در تعادل بازار.....
۱۲۴	۴-۳-۲. تعادل به روش جبری.....
۱۲۶	خلاصه فصل چهارم.....

فصل پنجم: حساب‌های ما

۱۳۲	مقدمه.....
۱۳۳	۵-۱. مفاهیم و روش‌های اندازه‌گیری حساب‌های ملی.....
۱۳۴	۵-۱-۱. برابری درآمد، هزینه و ارزش تولیدات.....
۱۳۶	۵-۲. متغیرهای کلان اقتصادی.....
۱۳۶	۵-۲-۱. تولید ناخالص داخلی.....
۱۳۷	۵-۲-۲. روش‌های محاسبه تولید ناخالص داخلی.....
۱۵۳	۵-۳. شاخص ارزیابی تولید ناخالص ملی.....
۱۵۴	خلاصه فصل پنجم.....

فصل ششم: مدل‌های تعیین درآمد ملی

۱۶۰	مقدمه
۱۶۰	۱-۶. مدل‌های تعیین درآمد ملی
۱۶۱	۱-۱-۶. الگوی دوی بخشی تعیین درآمد ملی
۱۶۵	۱-۲-۶. تابع مصرف کینز
۱۶۹	۱-۳-۶. تعیین درآمد ملی تعادلی (الگوی دو بخشی)
۱۷۳	۱-۴-۶. تعیین درآمد ملی تعادلی (الگوی سه بخشی)
۱۷۹	۲-۶. روش‌های سیاست‌گذاری در نیل به اهداف اقتصادی
۱۸۰	۲-۱-۶. منحنی تقاضای کل
۱۸۰	۲-۲-۶. سیاست‌های طرف تصای کل
۱۸۳	۲-۳-۶. منحنی عرضه کل
۱۸۶	۲-۴-۶. سیاست طرف عرضه
۱۸۷	۳-۶. تورم و انواع آن
۱۹۰	۳-۱-۶. علل تورم
۱۹۳	۴-۶. بیکاری و انواع آن
۱۹۶	۴-۱-۶. بیکاری اصطکاکی
۱۹۷	۴-۲-۶. بیکاری ساختاری
۱۹۸	۴-۳-۶. بیکاری ادواری
۲۰۰	خلاصه فصل ششم

فصل هفتم: پول، ارز و بانکداری

۲۰۵	مقدمه
۲۰۵	۱-۷. پول و درآمد و نقش آن در تعیین تولید ملی و سطح قیمت‌ها
۲۰۶	۱-۱-۷. تعریف و نقش پول
۲۰۹	۲-۷. سیستم بانکداری مرکزی و بانک‌های تجاری و تخصصی
۲۱۰	۲-۱-۷. جریان پول آفرینی بانکها
۲۱۸	۲-۲-۷. بانک مرکزی
۲۱۹	۲-۳-۷. بانک‌های بازرگانی (تجاری)

۲۳۱.....	۳-۷. نظام پولی و سیستمهای گوناگون نرخ برابری ارز.....
۲۲۷.....	خلاصه فصل هفتم.....

فصل هشتم: مالیه عمومی

۲۳۰.....	مقدمه.....
۲۳۱.....	۱-۸. تعریف دولت.....
۲۳۱.....	۱-۱-۸. وظایف اقتصادی دولت.....
۲۳۳.....	۲-۸. دولت و رشد اقتصادی.....
۲۳۴.....	۱-۲-۸. سیاست های توزیع مجدد درآمد به نفع اقشار کم درآمد جامعه.....
۲۳۴.....	۲-۲-۸. سیاستهای تشویق به پس انداز و سرمایه گذاری.....
۲۳۵.....	۳-۲-۸. سیاستهای تحقیق و توسعه.....
۲۳۵.....	۴-۲-۸. سیاست حذف موانع برای مالیتهای بخش خصوصی.....
۲۳۵.....	۵-۲-۸. گسترش خدمات اجتماعی و زیر ساختها.....
۲۳۶.....	۶-۲-۸. سیاست پولی، مالی و کسر بودجه.....
۲۳۶.....	۷-۲-۸. سیاستهای حمایتی در حوزه تجارت خارجی.....
۲۳۷.....	۳-۸. مفهوم مالیه عمومی.....
۲۳۷.....	۴-۸. دامنه مالیه عمومی.....
۲۳۸.....	۱-۴-۸. بدهی عمومی.....
۲۳۹.....	۲-۴-۸. درآمد عمومی.....
۲۴۰.....	۴-۳-۸. مخارج عمومی.....
۲۴۰.....	۴-۴-۸. اداره امور مالی.....
۲۴۱.....	۵-۸. ماهیت و اندازه مالیه عمومی.....
۲۴۲.....	۶-۸. اهداف اقتصادی دولت و مالیه عمومی.....
۲۴۴.....	خلاصه فصل هشتم.....
۲۴۸.....	فهرست منابع.....

پیشگفتار

در دنیای امروز، شناخت و تجزیه و تحلیل پدیده‌های اقتصادی به کمک علم اقتصاد صورت می‌گیرد. علم اقتصاد که در زمره علوم اجتماعی است که قدمت آن بیش از دو قرن است. در این مدت، به واسطه گسترش جوامع مختلف و روابط اقتصادی انسان‌ها و پیچیده‌تر شدن این روابط، اندیشمندان بسیاری، این علم روی آورده و سبب پیشرفت‌های علمی در این زمینه شده‌اند. رشد فزاینده دانش فکری علم اقتصاد و اهمیت آن تا حدی بوده است که به محققان ممتاز علوم اقتصادی نیز مانند محققان سایر علوم، همچون فیزیک و شیمی، جایزه نوبل اعطا می‌شود.

در این شاخه از دانش بشری سعی می‌نمود علما و دانشمندان هر پدیده مشخص گردد تا به کمک یافته‌های مربوط، رفتار مادی انسانها که ناشی از طبیعت و تعقل آنهاست قانون‌مند شود. در این صورت می‌توان از یک طرف رفتارهای اقتصادی آیند، انسانها را پیش‌بینی کرد و از طرف دیگر با تصمیم‌گیری‌های صحیح‌تر، زندگی افراد جامعه را راحت‌تر و ایمن‌تر ساخت. بنابراین، اقتصاد، دانشی مفید برای افرادی است که می‌خواهند در مورد سیاست‌های اقتصادی دولت، کسب و کار و یا تصمیم‌گیری و انتخاب‌های شخصی خود بهتر فکر و عمل کنند. البته افرادی که با هدف مطالعه و یادگیری اقتصاد یا به این عرصه می‌گذارند باید در شاخه‌های دیگر (ریاضیات، تجارت، تاریخ، هنر و...) نیز دارای توانایی و مطالعات لازم باشند.

از سوی دیگر، اقشار مختلف جامعه (دانشجویان، پزشکان، مدیران و...) با مسائل اقتصادی و تجزیه و تحلیل آن‌ها، به‌طور روزمره سروکار دارند. از این‌رو، شناخت و آگاهی دقیق از پدیده‌های اقتصادی و سازوکارهای آن ضرورت دارد. بدین منظور در کتاب حاضر سعی شده است با عنایت به سرفصل مصوب درس "اقتصاد برای مدیران"، به عناوینی از علم اقتصاد

پرداخته شود که جنبه پایه‌ای و کلیدی داشته و به درک علمی علاقه‌مندان در رابطه با مفاهیم و اصطلاحات اقتصادی کمک کند.

این کتاب مشتمل بر هشت فصل در قالب مباحث اساسی علم اقتصاد تدوین شده است. در فصل اول، با عنوان کلیات، عناوینی مانند زمینه‌های تفکری، تعریف و طبقه‌بندی، سوالات اساسی علم اقتصاد و تصمیم‌گیرندگان یا عوامل اقتصادی، بیان شده است. در فصل‌های دوم الی چهارم، در چارچوب اقتصاد خرد، درباره رفتار مصرف‌کنندگان، بنگاه‌های اقتصادی و عملکرد بازارها بحث شده است. در فصل‌های پنجم الی هفتم، در چارچوب اقتصاد کلان، به مباحث کل اقتصاد چون حساب‌های ملی، مدل‌های تعیین درآمد ملی، بیکاری و تورم و سیاست‌های اقتصادی، و برل، ارز و بانکداری، پرداخته شده است. فصل هشتم به موضوعاتی در حوزه مالیّه عمومی اختصاص یافته است. در این فصل، به‌طور اجمالی به دیدگاه‌های مکاتب مختلف اقتصادی (از کلاسیک تا نوین) در مورد دخالت دولت در اقتصاد و مفهوم مالیّه عمومی، وظایف اقتصادی دولت و سیاست‌های دولت پرداخته شده است.

در پایان فرصت را مغتنم شمرده و از مدیران محترم انتشارات کویر جناب آقای محمدجواد مظفر و سرکار خانم فاطمه انتظارالمهدی که با تلاش فراوان امکان چاپ کتاب را فراهم آوردند، تشکر می‌کنیم.

یگانه • ری جهرمی - نرگس خاکی

پاییز ۱۳۹۷